Työehdot-osasto/Tanska 24.10.2017

Eduskunnan verojaosto

Eduskunnan verojaostolle

Kuulemistilaisuus 25.10.2017
HE 97/2017 vp

Lausunto hallituksen esityksestä veronkannon, verotuksen toimittamisen ja eräiden seuraamusmaksujen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan verojaosto on pyytänyt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä lausuntoa hallituksen esityksestä veronkannon, verotuksen toimittamisen ja eräiden seuraamusmaksujen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi veronkantolaki sekä muutettaviksi tuloverolakia, työnantajan sairausvakuutusmaksusta annettua lakia, verotusmenettelystä annettua lakia, oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia, tonnistoverolakia, veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annettua lakia, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia, perintö- ja lahjaverolakia, varainsiirtoverolakia, kiinteistöverolakia sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia. Myös voimassa olevaa verokantolakia ehdotetaan muutettavaksi. Esitykset liittyvät niin sanottuun VALMIS-hankkeeseen.

Lausuntona hallituksen esityksen SAK esittää seuraavaa:

Veroilmoituksen antaminen

Hallituksen esityksen mukaan Verohallinnon päätöksellä nykyisin määrätystä erillisestä postitse annettujen ilmoitusten määräaikaa koskevasta menettelystä luovuttaisiin. Paperilla annettavat veroilmoitukset katsottaisiin jatkossa annetuksi ajallaan, kun ne ovat perillä Verohallinnossa viimeistään tietojen antamiselle säädetyn määräajan viimeisenä päivänä. Menettely vastaisi hallintolaissa ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylaissa säädettyä menettelyä, ja kaikkia Verohallintoon määräpäivänä annettavia ilmoituksia ja asiakirjoja koskeva menettely olisi jatkossa yhtenäinen. Hallituksen esityksen mukaan yhtenäinen menettely tukisi myös sähköistä asiointia.

SAK:n mielestä siirtyminen sähköiseen asiointiin ja ilmoittamiseen on lähtökohdiltaan kannatettava. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että myös

tietojen paperilla ilmoittaminen on mahdollista jatkossakin. Esimerkiksi kaikilla luonnollisilla henkilöillä ei tosiasiassa vielä ole mahdollisuutta sähköiseen ilmoittamiseen. Olisimme pitäneet myös parempana, että paperilla annettu veroilmoitus katsottaisiin jatkossakin annetuksi ajallaan, kun se on annettu postin kuljetettavaksi määräajan viimeisenä päivänä, koska postin perilletuloajankohtaa voi osin olla vaikea arvioida. Lisäksi haluamme korostaa, että veroilmoitusten tarkastamiselle ja antamiselle tulee jatkossakin turvata riittävä aika ottaen huomioon myös postin kulkuun menevä aika.

Verotuksen päättyminen verovelvolliskohtaisesti

Hallituksen esityksen mukaan verotuksen reaaliaikaisuuden edistämiseksi tuloverotuksessa, kiinteistöverotuksessa ja tonnistoverotuksessa säädettäisiin verotuksen päättymisestä verovelvolliskohtaisesti, jolloin verovelvollisen verotus voisi päättyä nykyistä aiemmin.

Verotusmenettelylakia ja kiinteistöverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että verotus päättyisi kunkin verovelvollisen verotuspäätökseen merkittynä ajankohtana. Tarkoituksena on, että verovelvollisten verotus päättyisi verovelvolliskohtaisesti mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiselle säädetty määräaika on päättynyt ja verovelvollisen verotus on toimitettu. Verovelvolliskohtaista verotuksen päättymistä sovellettaisiin kaikkiin verovelvollisiin. Tonnistoverolain viittaussäännöksen nojalla myös tonnistoverovelvollisen tonnistoverotus päättyisi verovelvolliskohtaisesti.

Verotuksen päättymiselle olisi jatkossakin Verohallintoa velvoittava takaraja, johon mennessä verotuksen tulisi viimeistään päättyä. Tuloverotuksen päättymisestä säädettäisiin verotusmenettelylaissa. Yhteisön ja yhteisetuuden tuloverotus päättyisi viimeistään kymmenen kuukauden kuluttua verovuoden päättymiskuukauden lopusta lukien ja muiden verovelvollisten tuloverotus viimeistään verovuoden päättymistä seuraavan kalenterivuoden lokakuun viimeisenä päivänä.

Kiinteistöverotuksen päättymisestä säädettäisiin kiinteistöverolaissa. Kiinteistöverotus päättyisi viimeistään verovuoden lokakuun loppuun mennessä.

Verovelvollisten verotus voisi verovalvontaan liittyvistä syistä päättyä eri aikaan. Puolisoiden tuloverotus päättyisi kuitenkin aina samaan aikaan.

Hallituksen esityksen mukaan tuloverotuksessa luonnollisille henkilöille ja kuolinpesille lähetettäisiin esitäytetyn veroilmoituksen yhteydessä nykyiseen tapaan esitäytettyjen tietojen perusteella tehty verotuspäätös. Verotuspäätöksessä ilmoitettaisiin jatkossa verovelvollisen verotuksen päättymispäivä. Verotuspäätös olisi lopullinen ja verotus päättyisi verotuspäätöksellä ilmoitettuna päivänä, jos verovelvollinen ei täydentäisi tai korjaisi verotustietoja tai jos Verohallinto ei ilmoittaisi verovelvolliselle verotuksen jatkamisesta esimerkiksi valvontatoimen keskeneräisyyden vuoksi ennen verotuksen ilmoitettua päättymispäivää.

Esitäytetty veroilmoitus ei sisältäisi verotuspäätöstä ja tietoa verotuksen päättymispäivästä, jos Verohallinnolla olevien tietojen perusteella olisi ilmeistä, että verovelvollisen tai hänen puolisonsa verotustiedot tulisivat muuttumaan.

SAK:n mielestä esityksen taustalla oleva tavoite siitä, että verotuksen käsittelyajat lyhenisivät ja verot jatkossa kertyisivät ja tilitettäisiin veronsaajille nykyistä aikaisemmin, on tärkeä. Myös verotuksen reaaliaikaistuminen ja päättyminen aikaisemmin on kannatettavaa. Pidämme kuitenkin verovelvollisen oikeusturvan kannalta ensiarvoisen tärkeänä, että Verohallinnolla on muutoksen tullessa voimaan riittävät resurssit muutoksesta tiedottamiseen ja neuvontaan, koska verovelvollisten reagointiaika verotukseensa osin lyhenisi.

Täydentävä verotuspäätös

Hallituksen esityksen mukaan tuloverotuksessa, kiinteistöverotuksessa ja tonnistoverotuksessa otettaisiin käyttöön verotuksen päättymisen jälkeen tehtävä täydentävä verotuspäätös tilanteissa, joissa verovelvollinen itse ilmoittaisi sellaisen verotukseen vaikuttavan uuden tiedon, jota hän ei ole aikaisemmin ilmoittanut. Täydentävä verotuspäätös tehtäisiin hallituksen esityksen mukaan myös silloin, jos uusi verotukseen vaikuttava tieto on sellainen, ettei verotuspäätös ole siihen aiemmin perustunut: säännönmukaiseen verotukseen olisi esimerkiksi vaikuttanut muu kuin verovelvollisen itsensä ilmoittama tieto, vaikkapa sivulliselta tiedonantovelvolliselta myöhemmin saatu tieto. Asia ratkaistaisiin tällöin Verohallinnon tekemällä säännönmukaista verotusta täydentävällä päätöksellä, johon haettaisiin muutosta verotuksen oikaisulautakunnalta. Hallituksen esityksen mukaan ehdotuksella varmistettaisiin verotusratkaisujen tekeminen ensiasteena Verohallinnossa.

Hallituksen esityksen mukaan täydentävää verotuspäätöstä koskevan menettelyn soveltamisessa olisi keskeistä tunnistaa, milloin oikaisuvaatimuksella ilmoitettu tieto olisi verovelvollisen ensimmäistä kertaa ilmoittama tieto. Uutena tietona pidettäisiin sellaisen veronalaisen tulon, vähennysvaatimuksen tai muun ilmoittamisvelvollisuuden piiriin kuuluvan verotukseen vaikuttavan tiedon ilmoittamista, jota verovelvollinen ei olisi säännönmukaista verotusta varten ilmoittanut. Hallituksen esityksen mukaan täydentävä verotuspäätös tehtäisiin esimerkiksi silloin, kun verovelvollinen esittää kokonaan uuden vähennysvaatimuksen vaikkapa asunnon ja työpaikan välisten matkojen kuluista vasta verotuksen päättymisen jälkeen.

Uutena verotukseen vaikuttavana tietona ei pidettäisi muutetun vaatimuksen esittämistä, sillä tällainen vaatimus perustuu verovelvollisen säännönmukaista verotusta varten ilmoittamaan tietoon. Jos uutta vaatimusta käsiteltäessä jouduttaisiin arvioimaan uudelleen verovelvollisen aiemmin ilmoittamia tietoja, vaatimus käsiteltäisiin oikaisuvaatimusmenettelyssä.

Jos verovelvollinen vaatisi oikaisuvaatimuksella muutosta aiemmin ilmoittamaansa tietoon ja ilmoittaisi samalla jonkin uuden verotukseen vaikuttavan tiedon, aiemmin ilmoitettu tieto käsiteltäisiin pääsääntöisesti oikaisuvaatimusmenettelyssä ja uusi verotukseen vaikuttava tieto täydentävää verotuspäätöstä koskevassa menettelyssä. Jos asioiden käsittely yhdessä olisi asioiden keskinäiseen yhteyteen liittyvästä syystä perusteltua, molemmat asiat voitaisiin käsitellä oikaisuvaatimusmenettelyssä.

Täydentävään verotuspäätökseen haettaisiin muutosta samassa menettelyssä ja määräajassa kuin muihinkin Verohallinnon tekemiin verotuspäätöksiin.

SAK:n mielestä esityksen tavoite, jonka mukaan verotusratkaisut tehtäisiin aina ensiasteena Verohallinnossa, on perusteltu. Verovelvollisen näkökulmasta prosessi saattaa kuitenkin uudistuksen myötä tuntua monimutkaistuvan. Erityisesti kynnys asioiden ratkaisemiselle yhdessä tulisi olla matala, jotta verovelvollisella ei pahimmassa tapauksessa olisi samaa verovuotta koskien useampi täydentävä verotuspäätös- ja oikaisuvaatimusprosessi yhtä aikaa meneillään. Myös tässä yhteydessä haluamme korostaa tiedottamisen ja neuvonnan merkitystä uudistuksen voimaantullessa. Lisäksi pidämme ensiarvoisen tärkeänä, että verovelvollinen saa aina asianmukaisesti perustellun täydentävän verotuspäätöksen.

Tietojen poistaminen rakennusalan veronumerorekisteristä

Hallituksen esityksen mukaan veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annetun lain rekisterimerkinnän säilyttämistä ja poistamista koskeva sääntely saatettaisiin vastaamaan Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta. Lakia muutettaisiin lisäksi siten, että Verohallinto voisi nykyistä yksinkertaisemmassa menettelyssä poistaa veronumerorekisteristä tarpeettomat rekisteritiedot.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annettua lakia muutettavaksi siten, että Verohallinto poistaisi viran puolesta rekisteröityä koskevat tiedot veronumerorekisteristä, jos rekisteröidystä ei ole annettu verotusmenettelylaissa tarkoitettuja työntekijätietoja viimeisen kahden vuoden aikana. Rekisteristä poistamisesta ei lähetettäisi erillistä ilmoitusta rekisteröidylle henkilölle tai sille, jonka pyynnöstä tiedot on merkitty rekisteriin. Rekisteröity ja rekisteröintiä pyytänyt voisivat seurata rekisteröinnin voimassaoloa rakennusalan veronumerorekisterin julkisesta tietopalvelusta. Rekisteröity voitaisiin myös merkitä samalla veronumerolla uudelleen rekisteriin, jos hän alkaisi jälleen työskennellä rakennusalalla Suomessa.

SAK:n pitää tärkeänä, että veronumerorekisteri on jatkuvasti ajantasainen ja luotettava, jotta sen tietoja voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti verovalvonnassa ja myös muussa valvonnassa. Koska ehdotuksen mukaan tarpeettomat tiedot poistettaisiin rekisteristä aina

määräajoin ohjelmallisesti, pidämme tärkeänä, että kyseinen prosessi toimii asianmukaisesti ja rekisterissä myös säilyvät sinne kuuluvat tiedot.

Korruptiohavainnot

Hallituksen esityksen mukaan korruptioon liittyvien rikosten paljastamisen ja selvittämisen edistämiseksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa säädettäisiin Verohallinnon oikeudesta antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen esitutkintaviranomaiselle. Tietoja voitaisiin antaa Verohallinnon tarkastustoiminnan tai muun verovalvonnan yhteydessä tehdyistä havainnoista, joiden voidaan yleisen elämänkokemuksen perusteella epäillä liittyvän eräisiin virka- ja lahjusrikoksiin tai luottamusaseman väärinkäyttöön. Tietojen antamisen arviointi ei edellyttäisi esitutkintakynnyksen täyttymistä, vaan esitutkintaviranomainen arvioisi, onko asiassa syytä epäillä rikosta. Tietoja voitaisiin antaa vastaavasti, kuin tietojen antamisesta rahanpesun selvittelykeskukselle on säädetty.

SAK pitää erittäin tärkeänä ja kannatettavana, että viranomaisten välistä tietojenvaihtoa tällä tavoin edistetään ja samalla parannetaan mahdollisuuksia selvittää korruptioon liittyviä rikoksia.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot: lakimies Minna Tanska
minna.tanska@sak.fi
puh. 0400 438 850